

ЗАТВЕРДЖУЮ»

Ректор ЗВО

**Вінницького національного медичного
університету ім. М.І. Пирогова,**

д.мед.н., професор

Вікторія ПЕТРУШЕНКО

«24» 04 2026р.

ВИСНОВОК

**про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів
дисертації Степанюк Тетяни Володимирівни на тему:
«Психоневрологічні порушення у хворих на системний червоний вовчак,
зв'язок з рівнями мозкового нейротрофічного фактора, ендогліну та
перебігом захворювання», що представлена на здобуття ступеня
доктора філософії з галузі знань 22 «Охорона здоров'я»
за спеціальністю 222 «Медицина»**

Комісія, створена на засіданні кафедри внутрішньої медицини №2, протокол №7 від 27.02.2026 р. у складі: Станіславчук Микола Адамович, доктор медичних наук, професор, завідувач кафедри внутрішньої медицини №1, штатний співробітник ВНМУ ім. М.І. Пирогова (голова) та рецензенти – Белов Олександр Олександрович, доктор медичних наук, професор ЗВО, в.о. директора Навчально-наукового інституту психології та ментального здоров'я, штатний співробітник ВНМУ ім. М.І. Пирогова та Денищич Людмила Петрівна, кандидат медичних наук, доцент, доцент ЗВО кафедри внутрішньої медицини №2, штатний співробітник ВНМУ ім. М.І. Пирогова, проаналізувала результати виконання здобувачем ступеня доктора філософії, аспіранткою кафедри внутрішньої медицини №2 ВНМУ ім. М.І. Пирогова Степанюк Тетяною Володимирівною освітньо-наукової програми, індивідуального плану наукових досліджень, ознайомила з текстом

дисертації, опублікованими науковими статтями та тезами за темою дисертації, висновками комітету з біоетики Вінницького національного медичного університету ім. М.І. Пирогова (протокол №2 від 31.01.2024 р. та протокол №3 від 07.03.2026 р.), а також заслухала доповідь здобувача у вигляді публічної презентації дисертаційної роботи на розширеному засіданні кафедри внутрішньої медицини №2 ВНМУ ім. М.І. Пирогова та відповіді здобувача на запитання учасників наукового зібрання.

Актуальність обраної теми дисертації.

Системний червоний вовчак (СЧВ) є хронічним аутоімунним захворюванням сполучної тканини з ураженням багатьох органів і систем, який характеризується широким спектром клінічних проявів та складними імунопатогенетичними механізмами [1, 9, 18, 28, 206]. Захворювання призводить до ранньої інвалідизації пацієнтів, як правило, молодого працездатного віку, зниження якості життя, передчасної смерті, яка є вищою в рази, ніж в загальній популяції [18, 49, 236].

Серед найбільш значущих та, очевидно, найменш вивчених проявів СЧВ особливе місце займають психоневрологічні порушення, які формують групу так званого нейропсихіатричного вовчака (НПСЧВ) [57, 85, 90, 178, 181]. За даними різних досліджень, їх частота коливається від 10,6% до 96,4%, що зумовлює істотний вплив на якість життя пацієнтів, рівень інвалідизації та прогноз захворювання [143, 149, 190]. НПСЧВ характеризується ураженням як центральної, так і периферичної нервової системи, і є другою (після люпус-нефриту) за своєю значущістю причиною смертності у хворих на СЧВ [47, 131, 231, 240]. Найпоширенішими проявами уражень нервової системи є головний біль, когнітивна дисфункція, тривожність та депресія, гострі стани (транзиторні ішемічні атаки, інсульт), ураження периферичної нервової системи та психози [47, 178, 207]. До найбільш значущих причин формування цих порушень належать: тривалість захворювання, висока активність запального процесу з гіперпродукцією

прозапальних цитокінів (ІЛ-1, ІЛ-6, ІЛ-10, ФНП- α) та інтерферону-гамма, синтез аутоантитіл із вираженим поліморфізмом, генетичні чинники, а також стан гематоенцефалічного бар'єру [60, 80, 90, 112, 140, 191].

На сьогодні, одним із перспективних маркерів ураження нервової системи є мозковий нейротрофічний фактор (brain-derived neurotrophic factor – BDNF) – представник сімейства нейротрофінів, що відіграє ключову роль у виживанні, диференціації та пластичності нейронів [15]. BDNF забезпечує формування синаптичних зв'язків, впливає на процеси навчання і пам'яті, має антиапоптичний та нейропротекторний ефекти [6]. Відомо, що зниження BDNF асоціюється з розвитком депресії, когнітивних порушень та нейродегенеративних захворювань [72, 107, 117, 219] у хворих з ревматоїдним артритом, розсіяним склерозом, хворобою Альцгеймера, хворобою Паркінсона. Порушення регуляції BDNF у хворих на СЧВ може сприяти виникненню психоневрологічних проявів, проте дані щодо цього питання залишаються суперечливими і потребують подальшого дослідження [7, 194, 233].

Останнім часом наукова спільнота виявляє значний інтерес до вивчення властивостей *ендогліну* (ENG) як біологічно активної молекули, що асоціюється з патогенезом окремих неврологічних [46, 142, 182] та аутоімунних захворювань [81, 129]. Цей глікопротеїн експресується активними ендотеліальними клітинами [185, 221], особливо при гіпоксії [135], макрофагами [120, 214], стромальними клітинами кісткового мозку [183, 185], гладком'язовими клітинами судин [2, 137], тощо. Експериментально доведено, що ендоглін відіграє важливу роль в регуляції неоваскуляризації ішемізованого головного мозку та забезпеченні виживання нейронів [228], а гіпоксія є головним стимулом експресії ендогліну в ендотеліальних клітинах мозку [83]. За даними науковців, у пацієнтів з СЧВ і вторинним АФС більш високі рівні цього глікопротеїну в сироватці крові асоціювались з наявністю антикардіоліпінових антитіл та антитіл до β -глікопротеїну 1 [69]. При цьому вивчення зв'язків рівнів ендогліну з

перебігом захворювання не проводилися. Не висвітленим залишається питання, чи можуть рівні ендогліну та BDNF відображати стан психічного здоров'я у хворих на СЧВ і слугувати ранніми маркерами нейропсихічного ураження. Залишається недостатньо вивченим зв'язок між рівнем сироваткового ендогліну та іншими коморбідними станами у пацієнтів із СЧВ, а також характер активності цього пептиду в умовах активного запального процесу.

Тому, дисертаційна робота **Степанюк Тетяни Володимирівни** на тему: *«Психоневрологічні порушення у хворих на системний червоний вовчак, зв'язок з рівнями мозкового нейротрофічного фактора, ендогліну та перебігом захворювання»* є своєчасною та актуальною, оскільки спрямована на вирішення актуальної задачі сучасної медицини – підвищити ефективність діагностики психоневрологічних порушень у хворих на системний червоний вовчак, дослідити зв'язок цих проявів з рівнями мозкового нейротрофічного фактора, ендогліну та перебігом захворювання.

Наукова обґрунтованість отриманих результатів, наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації та відповідності темі дисертації.

Робота в цілому подана як суцільне закінчене наукове дослідження, присвячене підвищенню ефективності діагностики психоневрологічних порушень у хворих на СЧВ та їх зв'язку з рівнями мозкового нейротрофічного фактора, ендогліну та перебігом захворювання. Дисертаційна робота виконана на сучасному науково-практичному рівні і базується на достатній для вирішення поставлених задач кількості клінічних спостережень.

Методи досліджень, що використані в роботі, є сучасними, інформативними і адекватні поставленим завданням. У відповідності до завдань роботи було виконано наступні методи дослідження: загальноклінічні (аналіз скарг, анамнезу захворювання, анамнезу життя, оцінку

професійної діяльності, шкідливих звичок), клінічне обстеження з визначенням активності захворювання за SLEDAI, SLICC/ACR DI, АФС, імуноферментні методи (з визначенням вмісту СРБ, ІЛ-6, ІЛ-1 β , TNF α , аСL, мозкового нейротрофічного фактора, ендогліну), оцінка психоневрологічного статусу (шкала тривоги Спілбергера, шкала депресії Зунга, Монреальська шкала когнітивної оцінки (MoCA), індекс важкості інсомнії (Insomnia Severity Index, ISI), тести на зорову та слухову пам'ять). Статистична обробка первинного цифрового матеріалу проведена коректно, підтверджена статистична значимість отриманих результатів. Назва дисертації відповідає її змісту. Основні наукові положення, висновки та практичні рекомендації, що містяться в дисертації, науково обґрунтовані, базуються на фактичних даних, є логічним підсумком отриманих результатів досліджень.

Наукові положення базуються на аналізі великого масиву джерел літератури, включаючи провідні дослідження з обраної проблематики в рецензованих фахових виданнях. Висновки та рекомендації засновані на опрацьованих автором даних власного дослідження з проведенням відповідного статистичного аналізу, що підтверджує їх достовірність.

Отримані результати дослідження доповнюють напрацювання інших авторів із обраної теми та обґрунтовано доводять необхідність дослідження рівнів ендогліну та мозкового нейротрофічного фактора в ранній діагностиці психоневрологічних проявів у хворих на СЧВ.

Основні положення дисертаційної роботи опубліковані у 5-ти вітчизняних фахових виданнях України, одне з яких включено до міжнародної наукометричної бази Scopus, а також представлені 5-ма тезами матеріалів конференцій та конгресів. В опублікованих у співавторстві працях здобувачу належать отримані результати щодо поширеності психоневрологічних порушень у хворих на системний червоний вовчак, вивчено рівні мозкового нейротрофічного фактора, ендогліну та оцінено їх зв'язок з перебігом основного захворювання.

Безпосередній особистий внесок здобувача до наукових публікацій є наступним:

- наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

1. Степанюк, Т.В. Шевчук, С.В. (2023). Частота та спектр уражень центральної та периферичної нервової системи у хворих на системний червоний вовчак, зв'язок з перебігом захворювання. *Український ревматологічний журнал*, 91(1), 1-6. **(Фахове видання України. Автором проведено обстеження пацієнтів, статистичний аналіз та узагальнення отриманих результатів)**
2. Степанюк, Т.В., Шевчук, С.В. (2024). Порушення сну у хворих на системний червоний вовчак, зв'язок з перебігом захворювання. *Вісник Вінницького національного медичного університету*, 28(1), 52-57. **(Фахове видання України. Автором проведено обстеження пацієнтів, статистичний аналіз та узагальнення отриманих результатів, підготовлено статтю до друку)**
3. Степанюк, Т.В. Шевчук, С.В. (2024). Стан психоемоційної сфери у хворих на системний червоний вовчак, зв'язок з перебігом захворювання. *Український ревматологічний журнал*, 96(2), 31-38. **(Фахове видання України. Автором проведено інформаційний пошук та аналіз наукової літератури з проблеми, обстеження хворих, статистичну обробку та узагальнення отриманих результатів, підготовлено статтю до друку)**
4. Шевчук, С., Степанюк, Т. (2024). Клініко-діагностичне значення мозкового нейротрофічного фактора у хворих на системний червоний вовчак, зв'язок з перебігом захворювання та психоневрологічними порушеннями. *Український ревматологічний журнал*, 98(4), 51-57. **(Фахове видання України. Автором проведено інформаційний пошук та аналіз наукової літератури з проблеми, обстеження хворих, статистичну обробку та узагальнення отриманих результатів, підготовлено статтю до друку)**

5. Stepaniuk, T.V., Shevchuk, S.V. (2025). Serum levels of soluble endoglin in patients with systemic lupus erythematosus: Association with disease activity and neuropsychiatric manifestations. *Pain, joints, spine*, 15(2), 45-52. **(Фахове видання України. Видання включено до міжнародної наукометричної бази Scopus. Автором проведено інформаційний пошук та аналіз наукової літератури з проблеми, обстеження хворих, статистичну обробку та узагальнення отриманих результатів, підготовлено статтю до друку)**

- наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

6. Tatiana Stepaniuk, Sergii Shevchuk (2024). Gender And Age-Related Peculiarities Of Lesions Of The Central And Peripheral Nervous System In Patients With Systemic Lupus Erythematosus. *PANLAR 2024 (Pan-American Congress of Rheumatology)*. ст. 575. **(Тези. Дисертант виконав підбір матеріалу, аналіз літературних джерел, написання фрагментів тексту, оформлення тез виконано у співавторстві)**

7. Степанюк Т.В., Шевчук С.В. (2024). Тривожно-депресивні розлади у хворих на системний червоний вовчак, зв'язок з активністю захворювання. «Всеукраїнський ревматологічний форум 2024 з міжнародною участю», 23-25 жовтня 2024 р., Київ, Український ревматологічний журнал, №3 (97), ст. 15-16. **(Тези. Дисертант виконав підбір матеріалу, аналіз літературних джерел, написання фрагментів тексту, оформлення тез виконано у співавторстві)**

8. Степанюк Т.В., Шевчук С.В. (2024). Тривожні розлади у хворих на СЧВ, зв'язок з перебігом захворювання. *Матеріали науково-практичної конференції «Ревматологія та міждисциплінарні виклики»*, 15 травня 2024 р., Вінниця, ст. 19-20. **(Тези. Дисертант виконав підбір матеріалу, аналіз літературних джерел, написання фрагментів тексту, оформлення тез виконано у співавторстві)**

9. Stepaniuk, T., Shevchuk, S. (2025). Soluble endoglin levels as a marker of cerebrovascular disorders in patients with systemic lupus erythematosus. *The Journal of Rheumatology*, 52(Suppl 1). 16th International Congress on Systemic

Lupus Erythematosus Toronto, Ontario, Canada May 21-24, 2025. ст. 98-99. *(Тези. Дисертант виконав підбір матеріалу, аналіз літературних джерел, написання фрагментів тексту, оформлення тез виконано у співавторстві).*

10. Степанюк Т.В., Шевчук С.В. Розчинний ендоглін як потенційний біомаркер цереброваскулярних порушень у хворих на системний червоний вовчак. *Матеріали ІХ Міжнародного Конгресу ревматологів України з міжнародною участю, 12-14 листопада 2025 р. Український ревматологічний журнал, 3(101), ст. 22. (Тези. Дисертант виконав підбір матеріалу, аналіз літературних джерел, написання фрагментів тексту, оформлення тез виконано у співавторстві).*

У вказаних наукових публікаціях повністю викладені результати дисертаційного дослідження, наукові положення, висновки і практичні рекомендації, які випливають із них.

Результати досліджень, що включені до дисертації, оприлюднені на таких конференціях: 26 Панамериканський конгрес ревматологів PANLAR 2024, (м. Барранкілья, Колумбія, 10-13 квітня, 2024 року); «Всеукраїнський ревматологічний форум 2024 з міжнародною участю» (м. Київ, 23-25 жовтня 2024 року); науково-практична конференція «Ревматологія та міждисциплінарні виклики» (15 травня 2024 р., м. Вінниця); Міжнародний конгрес «Системний червоний вовчак 2025» (16th International Congress on Systemic Lupus Erythematosus Toronto, Ontario, Canada May 21-24, 2025).

Теоретичне і практичне значення результатів дослідження.

Дисертаційна робота виконується у відповідності до плану НДР кафедри внутрішньої медицини №2 Вінницького національного медичного університету ім. М.І. Пирогова, є комплексним дослідженням та фрагментом планової науково-дослідної роботи "Вивчити клінічні, метаболічні, генетичні та імунозапальні чинники розвитку остеопорозу та саркопенії у хворих на системний червоний вовчак" №0119U101281.

Важливе практичне значення мають результати дослідження: встановлено зв'язок нейропсихічних порушень у хворих на СЧВ з активністю запального процесу та перебігом захворювання, визначені гендерні особливості, у хворих на СЧВ визначено рівні ендогліну в сироватці крові та оцінено його зв'язки з віком, статтю, показниками перебігу та активності захворювання і ураженнями нервової системи, встановлено патогенетичну роль мозкового нейтрофічного фактора як чинника формування психоневрологічних порушень у хворих на СЧВ.

Результати дослідження використовуються лікарями терапевтичного відділення університетської клініки Вінницького національного медичного університету ім. М.І. Пирогова. Матеріали роботи впровадженні у навчальний процес кафедр внутрішньої медицини №1, №2 та №3 Вінницького національного медичного університету ім. М.І. Пирогова.

Оцінка змісту дисертації, її завершеності в цілому.

Дисертація викладена на 181 сторінках друкованого тексту, ілюстровані 13 рисунками, 36 таблицями і складається із вступу, огляду літератури, матеріалів та методів дослідження, 2 розділів власних досліджень, аналізу і узагальнення результатів, висновків, практичних рекомендацій, списку використаних джерел літератури та додатків. На початку дисертації наведений "Перелік умовних скорочень", який містить транслітерацію усіх скорочень, які в подальшому зустрічаються в тексті дисертації.

Анотація написана згідно вимог, відповідає матеріалу дисертації, стисло і конкретно відображає основні результати, містить положення наукової новизни та практичної цінності роботи.

У «**Вступі**» дисертації автор переконливо доводить актуальність теми, завдання роботи та її зв'язок з науковими програмами, визначені конкретні задачі дослідження, дана характеристика об'єкту та предмету дослідження. Представлені відомості про наукову новизну роботи, практичне значення,

апробацію матеріалів дисертації на наукових та науково-практичних конференціях, впровадження їх в практику закладів охорони здоров'я тощо.

У **1 розділі «Епідеміологічні дані про поширеність психоневрологічних порушень у хворих на системний червоний вовчак» (огляд літератури)** дисертант проводить глибокий аналіз актуальних літературних джерел, присвячених найновішим епідеміологічним даним щодо особливостей психоневрологічних порушень у хворих на системний червоний вовчак. Також автор повноцінно представляє вже відомі світовій науковій спільноті відомості щодо поширеності цих розладів за даними зарубіжних дослідників та уявлення про вплив прозапальних цитокінів, лікарських препаратів в розвитку захворювання. Заслуговує уваги те, що дисертант добре володіє сучасними науковими фактами та вміло їх подає у зрозумілій формі огляду літератури.

У **2 розділі «Загальна характеристика обстежених хворих та методів дослідження»** автор повноцінно описує групи суб'єктів, що досліджувались, надає статистичний опис за віком, статтю, детально описує критерії постановки діагнозу та посилається на актуальні нормативно-правові документи, що регламентують обстеження тематичних хворих. Слід констатувати, що автор максимально розкриває методи оцінки стану психоемоційної сфери, лабораторні методики, що використовувались. Підсумовує розділ повноцінно викладений опис статистичного опрацювання отриманих результатів із зазначенням умов використання того чи іншого статистичного методу, що дозволяє вважати надалі викладені дані як валідні та обґрунтовані.

У розділі 2 засвідчена відповідність проведеного дослідження основним біоетичним та морально-правовим нормам згідно чинних нормативних документів та законам України. Комітетом з біоетики Вінницького національного медичного університету ім. М.І. Пирогова встановлено, що проведені дослідження не суперечать основним біоетичним

нормам Гельсінської декларації, Конвенції Ради Європи про права людини та біомедицину (1977), відповідним положенням ВООЗ та законам України.

У розділі 3 «Частота та спектр психоневрологічних проявів у хворих на СЧВ, вікові та статеві детермінанти, зв'язок з тяжкістю захворювання та активністю запального процесу» автором описані дані щодо клінічних проявів психоневрологічних порушень у хворих на СЧВ, детально оцінено їх зв'язок з віком, статтю, тривалістю захворювання, іншими традиційними факторами ризику та активністю запального процесу. Вивчено частоту психоневрологічних проявів у хворих на системний червоний вовчак, їх зв'язок з перебігом захворювання. Дослідженням встановлено, що ураження центральної нервової системи виявляються у 69,8%, периферичної – у 36,5% хворих. Серед уражень ЦНС переважають когнітивна дисфункція (42,7%), тривожні розлади (41,6%), головний біль (36%) та депресивні розлади (32,3%), а серед уражень периферичної нервової системи – полінейропатія (30,2%). Спектр нейропсихічних порушень у хворих на СЧВ був також представлений судомними розладами (2,08%), ішемічним інсультом (3,1%), ТІА (6,2%), мієлопатією (4,16%), асептичним менінгітом (1,04%), мононейропатією (4,2%), с-м Гійєна-Барре (2,1%).

Зареєстровано статеві відмінності в частоті нейропсихічних порушень. У осіб жіночої статі, частіше виявлявся головний біль, когнітивна дисфункція, тривожні розлади, мієлопатія, у чоловіків – ішемічний інсульт, ТІА, депресивні розлади та полінейропатія. Спектр неврологічних порушень не виявляв залежності від віку хворих, проте частота виявлення цефалгічного синдрому, тривожних розладів, когнітивної дисфункції, полінейропатії зростала пропорційно збільшенню тривалості захворювання.

Нейропсихіатричні маніфестації (головний біль, когнітивна дисфункція, тривожні та депресивні розлади, полінейропатія) достовірно асоціюються з індексом пошкодження SLICC/DI та активністю захворювання за SLEDAI.

Порушення в психоемоційній сфері, зокрема депресивні та тривожні прояви, а також когнітивна дисфункція різного ступеня виразності виявляються у 81,2%, 32,3% та 42,7% – відповідно, хворих на СЧВ. Найчастіше вони представлені високим (41,6-33,3%) та середнім (39,6-47,9%) рівнем особистісної та ситуативної тривожності, легкими (13,6%) та помірними (15,6%) депресивними проявами та слабкими когнітивними розладами.

Саме серед осіб з високим SLEDAI та SLICC/DI, в порівнянні з хворими з низькою активністю та органічними ураженнями на 13-16% частіше виявлявся важкий рівень ситуативної та особистісної тривожності, вірогідно (на 12%) вищим виявився показник депресії за шкалою Зунга та на 12% глибша когнітивна дисфункція за шкалою МОСА.

У розділі 4 «Рівні ендогліну та мозкового нейротрофічного фактора у хворих на системний червоний вовчак: зв'язок з перебігом захворювання та психоневрологічними порушеннями» автором встановлено, що рівень ендогліну в сироватці крові хворих на СЧВ є вищим на 90,4%, ніж в контрольній групі. Рівні ендогліну не мають зв'язку з віковими та статевими чинниками, використанням ГК, однак асоціюються з тяжким перебігом захворювання (DI), наявністю АФС та активністю запального процесу (SLAM-1 і SLEDAI, ФНП-альфа, ІЛ-1).

Зі зростанням рівнів ендогліну в сироватці крові вірогідно збільшується частка хворих з ураженням як центральної, так і периферійної нервової системи. Так, при рівнях ендогліну <2,55 нг/мл частка осіб з ураженням центральної/периферичної НС дорівнювала 29,2% та 16,7%, відповідно, то при рівнях ендогліну >4,24 нг/мл 95,8 та 50%. Високий рівень досліджуваного біомаркера суттєво корелював з гіршими показниками ментального здоров'я: збільшенням частки осіб з виразними тривожними, депресивними та когнітивними розладами, а також інсомнією.

У хворих на СЧВ має місце зниження (на 44,7%, $p < 0,001$) сироваткових рівнів BDNF ніж в групі контролю. Зниження рівнів BDNF асоціювалось з ураженням ЦНС, а саме складовою стану психічного (розладами пам'яті, депресивними розладами, погіршенням когнітивної функції, інсомнією) здоров'я і не мало зв'язку з іншими коморбідними (ураження серця та судин, легень, нирок, периферичної нервової системи, наявністю АФС) станами.

Рівні BDNF не мають статистично значущого зв'язку зі статевими чинниками, віком, тривалістю захворювання, використанням ГК, індексом ушкодження внутрішніх органів, однак їх зниження асоціюється з високою активністю запального процесу за SLEDAI та TNF α .

У хворих на СЧВ формується значний дисбаланс між рівнями ендогліну та BDNF в сироватці крові із статистично значущим зниженням індексу «lg BDNF/ENG» (на 74,7%, $p < 0,001$) порівняно з групою контролю. У хворих на СЧВ зниження індексу «lg BDNF /ENG» є предиктором ураження ЦНС (із чутливістю 83% та специфічністю 72%, $p < 0,001$). При зниженні індексу «lg BDNF /ENG» нижче 0,60 шанси розвитку неврологічної патології у хворих на СЧВ достовірно підвищуються (OR: 11,08 [95% ДІ 3,82-32,1]; $p < 0,05$).

У 5 розділі «Аналіз та узагальнення отриманих результатів дослідження» здобувач у вигляді дискусії проводить глибокий аналіз отриманих даних, порівнює власні спостереження із вже наявними та описаними в науковій періодиці та робить чіткі узагальнення.

Висновки і практичні рекомендації дисертації органічно впливають з матеріалів наукового дослідження та адекватно відображають його результати, є цілком логічними, науково обґрунтованими, такими, що мають об'єктивне підґрунтя та носять чітко виражений інформативний характер, привертають на себе увагу вагомою науковою новизною та практичною значущістю для сучасної медицини.

Первинна документація дисертаційної роботи представлена в повному об'ємі і повністю відповідає змісту дисертаційного дослідження. Перевірка

первинної документації показала повну вірогідність усіх первинних документів. Під час перевірки узагальнених даних з фактичним матеріалом виявлена їх повна відповідність.

Рекомендації щодо подальшого використання результатів дисертації в практиці.

Слід зауважити, що дисертантом визначено наступні практичні рекомендації: з метою раннього виявлення хворих з психоневрологічними порушенням до лабораторно-діагностичного комплексу обстеження хворих на СЧВ слід включити поряд з дослідженням традиційних факторів ризику, визначення рівнів ендогліну, BDNF та їх співвідношення.

Хворим на СЧВ рекомендовано проводити тестування на наявність порушень ментального здоров'я, а саме для діагностики тривожних розладів використовувати шкалу Спілбергера, депресивних розладів – шкалу Зунга, когнітивної функції – Монреальську шкалу (тест MoCA).

Рекомендовано визначати рівень BDNF та індексу «lg BDNF /ENG» у плазмі крові хворих на СЧВ, і за рівнів BDNF у плазмі крові нижче 9,97 нг/мл, та/або індексу «lgBDNF /ENG» <0,60 вважати предикторами погіршення показників ментального здоров'я (тривожними та депресивними розладами, когнітивної дисфункції, інсомнії).

Результати дисертаційного дослідження та практичні рекомендації, які на них ґрунтуються, можуть бути рекомендовані до використання у навчально-методичній та науковій роботі кафедр терапевтичного профілю вищих навчальних медичних закладів України, а також у практичній діяльності закладів охорони здоров'я первинної, вторинної ланки та високоспеціалізованих медичних закладах.

Відсутність (наявність) порушень академічної доброчесності.

Автор не порушував принципи академічної доброчесності при виконанні дисертаційного дослідження та написанні роботи. Рукопис

дисертації Степанюк Т.В. на тему: «Психоневрологічні порушення у хворих на системний червоний вовчак, зв'язок з рівнями мозкового нейротрофічного фактора, ендогліну та перебігом захворювання» обсягом 181 сторінок друкованого тексту було перевірено на плагіат програмним засобом «StrikePlagiarism». Рівень оригінальності становить 91,43%. За перевіркою посилань комп'ютерною програмою визначено, що наявні окремі співпадіння з власними публікаціями, термінологією, посиланнями на літературу та загальноновживаними фразами.

Результати обговорення презентації на засіданні кафедри (структурного підрозділу).

За результатами обговорення презентації на засіданні кафедри слід відзначити, що дисертант володіє матеріалами дисертаційного дослідження, відповідає на запитання пов'язані із дисертаційною роботою, дотримується таймінгу доповіді, інформація, представлена у доповіді, відповідає матеріалам дисертаційного дослідження.

Відповідність дисертації встановленим вимогам.

За основними змістовними ознаками, актуальністю, науковою новизною та обґрунтованістю основних положень, висновків і рекомендацій, теоретичним і практичним значенням, висвітленню результатів роботи у вітчизняних та закордонних періодичних наукових виданнях, дисертація оформлена згідно наказу МОН України №40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації».

Узагальнюючи дані, наведені у рецензії, потрібно відзначити, що на момент проведення фахового семінару для апробації дисертації усі неточності усунені, зауваження ліквідовані. Претензій до дисертанта та його роботи немає. Дисертаційна робота в повній мірі відповідає спеціальності 222 «Медицина».

ВИСНОВОК

Дисертація Степанюк Тетяни Володимирівни на тему: «Психоневрологічні порушення у хворих на системний червоний вовчак, зв'язок з рівнями мозкового нейротрофічного фактора, ендогліну та перебігом захворювання», що представлена на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 222 «Медицина», є завершеною науковою працею, в якій наведені нові науково обгрунтовані результати проведених особисто здобувачем досліджень щодо вирішення науково-практичної задачі, яка полягає у підвищенні ефективності ранньої діагностики психоневрологічних порушень у хворих на СЧВ на основі застосування методики оцінки стану психоемоційної сфери та їх зв'язку з перебігом захворювання.

Одержані під час виконання дисертаційної роботи результати мають істотне значення для сучасної медицини та підтверджуються документами, які засвідчують проведення таких досліджень. За основними змістовними ознаками, актуальністю, науковою новизною та обгрунтованістю основних положень, висновків і рекомендацій, теоретичним і практичним значенням, дисертація повною мірою відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. №44 зі змінами, внесеними згідно з Постановами КМ № 341 від 21 березня 2022 р., № 502 від 19 травня 2023 р. та № 507 від 3 травня 2024 р. і оформлена відповідно до наказу МОН України №40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» та рекомендується до проведення публічного захисту дисертації з метою присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 222 «Медицина».

Висновок підготовано за результатами фахового семінару, який відбувся 24 квітня 2026 року на кафедрі внутрішньої медицини №2 за участі фахівців кафедр внутрішньої медицини №1 та внутрішньої медицини №2 Вінницького національного медичного університету ім. М.І. Пирогова.

Головуючий на засіданні кафедри

внутрішньої медицини №2

д.мед.н., професор, завідувач кафедри

внутрішньої медицини №1

ВНМУ ім. М.І. Пирогова

Микола СТАНІСЛАВЧУК

24.04.2026 року

